

Здравните съвети на йеромонах Неофит Калчев

Васил Големански

Йеромонах Неофит Калчев е роден на 12 май 1848 г. в с. Орешак, Троянско – родно място и на покойния български патриарх Максим. Дълги години преди Освобождението е бил народен лечител и учител, известен сред съгражданите си като „Дядо Даскал“. Интерес и любов към народната медицина и лечение проявява от най-ранна възраст. Сам той пише в предговора на едно от изданията на

неговата книга: *„Аз се сдобих с простите медицински познания от моята престаряла баба Мария и от майка си Теодора, те бяха народни лекари. Още от малък ме научиха да познавам много билки (бурени), кои за каква болест служат, било за вътрешни или за външни болести“*.

От 1872 до 1874 г. йеромонах Н. Калчев служи в Преображенския манастир, където се запознава с отец Матей Преображенски, легендарния сподвижник на Васил Левски, известен повече под името отец Матей

Един от ярките представители на българската народна медицина, публикувал още в първите години след Освобождението ни от османско робство множество здравни съвети и народни рецепти за лечение на различни заболявания, е йеромонах Неофит Калчев. Неговият „Народен домашен лекар“, издаден за първи път през 1891 г., е претърпял вече 10 издания от различни български издателства и продължава да се радва на популярност сред нашия народ и досега.

Миткалото. Отец Матей посещава често Преображенския манастир и, както пише йеромонах Неофит Калчев по-късно: *„... от него можях да науча за много лековити растения: как се сваряват, в каква доза могат да се дават и за каква болест служат“*. Друг учител на йеромонах Н. Калчев в народната медицина е и йеромонах Хаджи Хрисант, работил преди това дълги години в руска

гържавна болница в Ерусалим. *„От него аз можях да узная всичко, което той бе изучил от руските доктори през тези 28 години“*, пише по-късно авторът.

По случай първото издание на неговия „Народен домашен лекар“ йеромонах Неофит Калчев е награден от цар Фердинанд на първото Българско земеделско промишлено изложение в Пловдив през 1892 г. с почетен диплом, сребърен медал и 100 лева „за успешен труд“. Умира на 80 г. възраст (22 март 1928 г.) в Преображенския манастир.

По-съвременни издания на забележителния „Народен домашен лекар“ на йеромонах Неофит Калчев любознателните читатели могат да намерят в по-големите български книжарници, както и в много читалищни и обществени библиотеки. Книгата съдържа следните основни „отдели“:

- Здравословен отдел – болести при възрастните и тяхното лекуване (рецепти);
- Отдел втори – болести при децата и тяхното лекуване (рецепти);
- Отдел трети – ботаническа народна домашна аптека;
- Отдел четвърти – катаплазми (компреси);
- Отдел пети – народен домашен лекар за домашните животни.

Ще приведа дословно неговите 10 съвета от предговора към 9-то издание на „Народен домашен лекар“: ■

1. Главата трябва да се приучи на студено още от младини до старост.
2. Краката да се пазят от студено, защото заболяват и се появява ревматизъм, слаб и остър.
3. Стомаха да не се претоварва с много и трудносмилаема храна.
4. Всеки да се пази от нечист въздух и нечиста вода.
5. От прекомерно пресилване в тежка работа, защото убива силата на човека и докарва смърт.
6. Сън, ядене и пиене – умерено
7. На ядосване, нервозност да не се поддава никои, това докарва смърт.
8. Да се отбягва безумна любов, защото докарва предварителна смърт: шанкър, сифилис и други.
9. Да се пази умерен ред в женитбата.
10. Всеки да си избира занятие според силите.

НАРОДЕН ДОМАШЕН ЛЕКАР

ОБЩОДОСТЪПНА КНИГА
ЗА ЧОВЕШКИТЕ БОЛЕСТИ
И ТЯХНОТО ЛЕКУВАНЕ

Съставил:
йеромонах НЕОФИТ КАЛЧЕВ

ДЕВЕТО ПРЕРАБОТЕНО ИЗДАНИЕ

ART BALKANIQUE Co

